

Conceptes clau

En aquest document conflueixen dos conceptes clau, que són:

- La salut pública
- Els plans locals de salut

A continuació, resumim el significat d'aquests dos conceptes.

La salut pública

La salut pública és el conjunt d'actuacions dels poders públics per protegir i promoure la salut de les persones i prevenir la malaltia.

Els objectius fonamentals de les polítiques de salut pública són crear i facilitar les condicions que afavoreixen la salut, que milloren el benestar de la població i que en redueixen les desigualtats.

Dins d'aquest objectiu de la salut pública, els ajuntaments tenen unes competències concretes que obligatòriament han d'assumir i que són (Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública):

- L'educació sanitària en l'àmbit de les competències locals.
- La gestió del risc per a la salut derivat de la contaminació del medi.
- La gestió del risc per a la salut pel que fa a les aigües de consum públic.
- La gestió del risc per a la salut als equipaments públics i als llocs habitats, incloses les piscines.
- La gestió del risc per a la salut en les activitats de tatuatge, micropigmentació i pírcing.
- La gestió del risc per a la salut derivat dels productes alimentaris en les activitats de producció, transport i venda d'aliments.
- La gestió del risc per a la salut derivat dels animals domèstics, dels animals de companyia, dels animals salvatges urbans i de les plagues.
- La policia sanitària mortuòria en l'àmbit de les competències locals.

Les competències locals en salut pública no es dirigeixen, per tant, a l'augment o la millora dels serveis sanitaris assistencials, sobre els quals la legislació no preveu cap competència, sinó a vetllar per les condicions de vida i la capacitat de les persones, especialment les més vulnerables, per prevenir la malaltia i assolir un elevat benestar físic, psíquic (mental) i social.

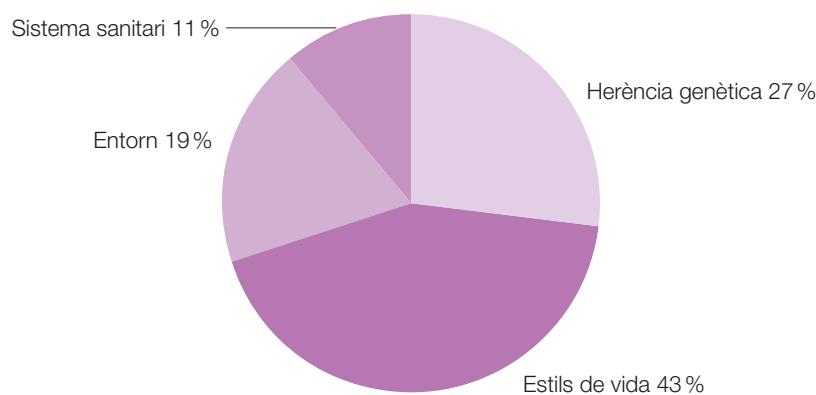
La funció anterior cobra una importància especial si tenim en compte que, segons nombrosos estudis, com ara l'*Informe SESPAS 2010* de la Sociedad Española de Salud Pública y Administración Sanitaria, els determinants de la salut estan relacionats principalment amb els estils de vida i l'entorn, per sobre de l'herència genètica i del sistema sanitari (vegeu la figura 1).

Tenint en compte la importància dels estils de vida i de l'entorn, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i la Unió Europea aposten pel que s'anomena «estratègia de salut a totes les polítiques», que significa que **la salut ha de ser un objectiu compartit per totes les polítiques**: des de les econòmiques i de treball, fins a les territorials, d'habitatge i medi ambient, passant per les educatives, socials i culturals, a més, lògicament, de les de salut pública.

Des d'aquestes polítiques, es poden promoure els desplaçaments a peu, la reducció de la contaminació atmosfèrica, l'activitat física i l'esport, l'accés a un habitatge digne, l'educació al llarg de la vida, l'envelliment actiu, la participació social i l'accés a la cultura, entre d'altres, amb un impacte en la salut col·lectiva tant o més important que els serveis sanitaris.

La *Guia metodològica per a l'elaboració d'un Pla Local de Salut* (2013), en la qual ens emmarquem, aposta per **PLS àmpliament intersectorials** per fer real el principi de salut a totes les polítiques i s'enfoca en la promoció d'entorns, condicions i estils de vida saludables, sense descuidar les competències obligatòries locals sobre vigilància i protecció de la salut.

Figura 1. Determinants de la salut

Font: Lucía Artazcoz, Juan Oliva, Vicenta Escribà-Agüir i Óscar Zurriagal, *Informe SESPAS 2010: La Salud Pública en la sociedad española: Hacia la salud en todas las políticas*.

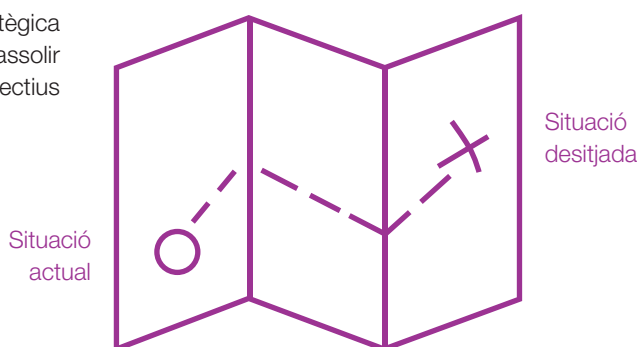
Els plans locals de salut

Un pla concreta una política que es vol posar en marxa en un territori.

Per tant, un pla és la planificació d'accions destinada a materialitzar una política.

Té uns objectius de canvi —o de manteniment d'un *statu quo*— en una determinada realitat sobre la qual es té marge d'acció. En un sentit ampli, planificar consisteix a decidir anticipadament el que s'ha de fer. Es tracta de preveure un futur desitjable i d'assenyalar els mitjans per assolir-lo.

Pla: Planificació estratègica d'accions per assolir uns objectius

Font: Elaboració pròpia.

El terme *local* fa referència al territori municipal sobre el qual s'aplica un pla. Eventualment, la paraula local també pot referir-se a un entorn supramunicipal, com pot ser una comarca o mancomunitat de municipis.

Impulsar polítiques actives i conscients requereix un esforç previ d'estratègia i planificació: un esforç per visualitzar quin tipus de canvis o conservació es volen afavorir, per què i com fer-ho possible. Estratègia i planificació pressuposen un coneixement del camp d'acció (competències, recursos, aliances...) i de quines són les palanques correctes per generar l'impacte desitjat. En la mesura que una estratègia d'acció pretén ser consensuada i concertada amb una xarxa d'agents, podem parlar, a més, de polítiques d'impacte col·lectiu.

Encetar una política sense un exercici de planificació té altes probabilitats de generar improvisació, manca de transparència i manca de lideratge, i la inèrcia i les pressions conjunturals són les que marquen el rumb.

Sovint s'associa a la planificació un caràcter de rigidesa. En canvi, un pla no és més que una hipòtesi de treball a mitjà termini: ha de ser flexible i ha d'incorporar des del

principi una supervisió que permeti corregir i readequar les accions als objectius i les finalitats previstos.¹

Els PLS són una planificació estratègica d'accions, per a un període determinat de temps, per assolir els objectius següents:

- Promoure entre les persones estils de vida saludables i capacitats per cuidar la seva salut.
- Fer de la ciutat un lloc saludable per viure.
- Reforçar el treball en xarxa interdepartamental i la cooperació comunitària en salut.
- Reduir les desigualtats socials en la salut de les persones, garantint unes bones condicions de vida per a tothom i la igualtat d'oportunitats.

1. OBERAXE (2009), *Guía para el diseño y la elaboración de planes locales de sensibilización*, Madrid, Ministerio de Trabajo e Inmigración.